

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Saari, Dominic

Title: Informaatiopsykologinen vaikuttaminen koettelee demokratioita vaalien supervuonna 2024

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © 2024 Jyväskylän yliopisto

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Saari, D. (2024, 14.05.2024). Informaatiopsykologinen vaikuttaminen koettelee demokratioita vaalien supervuonna 2024. Tiedonportti : Jyväskylän yliopiston tieteen digilehti.
<https://www.jyu.fi/fi/blogikirjoitus/informaatiopsykologinen-vaikuttaminen-koettelee-demokratioita-vaalien-supervuonna-2024>

Informaatiopsykologinen vaikuttaminen koettelee demokratioita vaalien supervuonna 2024

Maailmalla on juuri nyt meneillään runsaasti vaikuttamiskampanjoita, jotka tavoittelevat kohdemaan politiikkaan vaikuttamista. Tekoäly on jo otettu vahvasti mukaan tehostamaan informaatiopsykologista vaikuttamista, kirjoittaa projektitutkija Dominic Saari Jyväskylän yliopistosta.

Julkaistu 14.5.2024

Teksti: Dominic Saari | **Kuvat:** Petteri Kivimäki

Vuotta 2024 voidaan pitää varsinaisena vaalien supervuotena: arvioiden mukaan maailmalla järjestetään vaalit ainakin [64 maassa](#). Optimisti näkee tilanteessa suurta kansanvallan juhlaa: onhan vaaliuurnille matkaamassa ennätysmäärä kansalaisia aina New Yorkista Delhiin asti.

Kansanvallan juhlien päällä siintävät kuitenkin pimeät pilvet: [Freedom Housen vapausindeksin](#) mukaan maailman demokratioiden tila on rappeutumassa jo kahdeksattatoista vuotta putkeen.

Vuoden 2023 indeksin mukaan kansalaisten perusoikeuksia ja vapauksia rajoitettiin 52 eri maassa. Parannuksia puolestaan tapahtui vain 21 maassa, joka on Freedom Housen mittaushistorian heikoin tulos.

Viime vuoden aikana demokratian haurasta tilaa rapauttivat muun muassa populismi, vallankaappaukset, aseelliset konfliktit, vaalivilppi ja ulkopuolisten tahojen suorittama informaatiopsykologinen vaikuttaminen.

Autoritääriset valtiot lietsovat epäluottamusta

Tammikuussa 2024 Maailman talousfoorumi (WEF) julkaisi riskiraportin, jossa mis- ja disinformaatio nähtiin suurimpana lyhyen tähtäimen globaalina uhkana. Mis- ja disinformaatio kuuluvat informaatiopsykologisen vaikuttamisen keinovalikoimaan.

Vihamielisen informaatiopsykologisen vaikuttamisen avulla autoritääriset valtiot pyrkivät lietsomaan epäluottamusta, manipuloimaan julkista keskustelua sekä ohjaamaan kohdemaan politiikkaa haluamaansa suuntaan.

Esimerkiksi Kiina ja Venäjä ovat pyrkineet lisäämään Yhdysvaltojen sisäistä polarisaatiota ruokkimalla eri väestön osia täysin eri narratiiveilla.

Vaikutusstrategioissa on usein keskiössä harhaanjohtavat ja vahvasti tunnelatautuneet sisällöt, joita jaetaan massiivisella volyyymilla kaikissa sosiaalisen median palveluissa. Kampanjat voivat pitää sisällään valheellista informaatiota, salaliittoteorioita – tai vain faktatietoa harhaanjohtavasti kehystettynä. Läntisellä pallonpuoliskolla taas etenkin Yhdysvaltain presidentinvaaleja seurataan pelonsekaisin tuntein. Panoksena koetaan olevan Yhdysvaltain tuki Ukrainalle ja Taiwanille.

Tällä hetkellä maailmalla on siis käynnissä runsaasti vaikuttamiskampanjoita, jotka tavoittelevat kohdemaan politiikkaan vaikuttamista.

Syksyllä 2023 somejätti Meta ilmoitti onnistuneensa kaatamaan 'historiansa suurimman disinformaatioverkoston', joka oli yhdistetty Kiinaan. Tämä verkosto koostui tuhansista botti- ja trollitileistä eri sosiaalisen median alustoilla, jotka levittivät Kiinan hallinnolle myönteisiä narratiiveja ympäri maailmaa. Myös [Tšekki ja Puola](#) ovat tämän kevään aikana ilmoittaneet löytäneensä venäläisiä vaikuttamisverkostoja, jotka pyrkivät lahjomaan europarlamentaarikkoja levittämään Kremlinin propagandaa kesäkuussa koittavien europarlamenttivaalien alla.

Voidaan olettaa, että vastaavat havaitut verkostot ovat vain jäävuoren huippu ja osoittavat demokratian olevan tälläkin hetkellä avoimen hyökkäyksen kohteena kaikkialla.

Tekoäly tarjoaa vaikuttajalle runsaasti mahdollisuuksia

Samalla kuin tekoälyn todellisesta potentiaalista käydään kiihkeää keskustelua, on se jo vahvasti integroitu osaksi informaatiopsykologista vaikuttamista. ChatGPT:n kaltaiset suuret kielimallit

pystyvät tuottamaan uskottavaa tekstiä hurjalla vauhdilla monilla eri kielillä ja äärimmäisen edullisella kustannuksella.

Tekstisisällön tukena toimii usein tekoälyn rakentama *deepfakes* eli ”syvävaleet”.

Ympäri maailmaa on raportoitu huolestuttavia havaintoja näiden keinotekkoisten audio- ja videoväärennysten esiintymisestä sosiaalisessa mediassa.

Esimerkiksi Slovakian parlamenttivaalien alla [Republika-puolue julkaisi videoita](#), joissa muun muassa edistyspuolueen johtaja Michael Šimečka ja Slovakian presidentti Zuzana Čaputová ilmoittivat äänestävänsä äärioikeistoa. Šimečkasta levitettiin myös toista syvävaletta, jossa hän tunnustaa ostavansa ääniä. Vaalien aikana slovakialaisten sosiaalisessa mediassa levitettiin myös aktiivisesti venäjämielistä sisältöä, jonka epäillään olevan osa venäläistä laajempaa vaikuttamiskampanjaa.

Syvävaleita hyödynnettiin myös Taiwanin presidentinvaalien häirinnässä tammikuussa 2024. Vaalien aikana sosiaalisessa mediassa levitettiin väärennettyä videota, jossa Demokraattisen edistyspuolueen ehdokas ja vaalit myöhemmin voittanut varapresidentti Lai Ching-te tunnustaa opposition näkemysten olevan valtavirtaa Taiwanissa. Taiwan on syyttänyt Kiinaa vaalivaikuttamisesta ja kognitiivisesta sodankäynnistä.

Vain aika näyttää, miten laaja vaikutus tekoälyllä tulee olemaan vaalihäirinnälle tulevaisuudessa. Varmaa kuitenkin on se, että sen käyttö disinformaation levityksessä tulee entisestään lisääntymään teknologian kehittyessä.

Vihamielinen informaatiopsykologinen vaikuttaminen on globaali ongelma, joka uhkaa maapallon jäljellä olevia demokratioita kaikilla mantereilla.

Demokratioiden erityisen huteran tilanteen altistaa ne vaaralle joutua vihamielisen vaikuttamisen kohteeksi. Vastaavaa vaikuttamista suorittavat tahot pyrkivät luomaan syvempiä railoja yhteiskuntaamme ja rapauttamaan yhteistä luottamusta vallitseviin instituutioihin. Hyökkäyksen kohteena oleva demokratia siis vaatii puolustamista myös informaatioympäristössä vaanivilta uhilta. Vihamielisen vaikuttamisen lisääntyessä ja kehittyessä, ei mikään valtio tai kukaan yksilö ole immuuni.

Dominic Saari työskentelee projektitutkijana Jyväskylän yliopiston KILPI-tutkimushankkeessa. Tutkimushanke pyrkii kehittämään kognitiivisen ja informaatiopsykologisen turvallisuuden opetusta ja tutkimusta Suomessa. Saari on myös tohtoriopiskelija historian ja etnologian laitoksella.

Lisätietoja kognitiivisen ja informaatiopsykologisen turvallisuuden koulutuksen ja tutkimuksen kehityshankkeesta (KILPI)

Jaa tämä artikkeli

Dominic Saari
Projektitutkija

Tilaa Jyväskylän yliopiston tieteen uutiskirje!

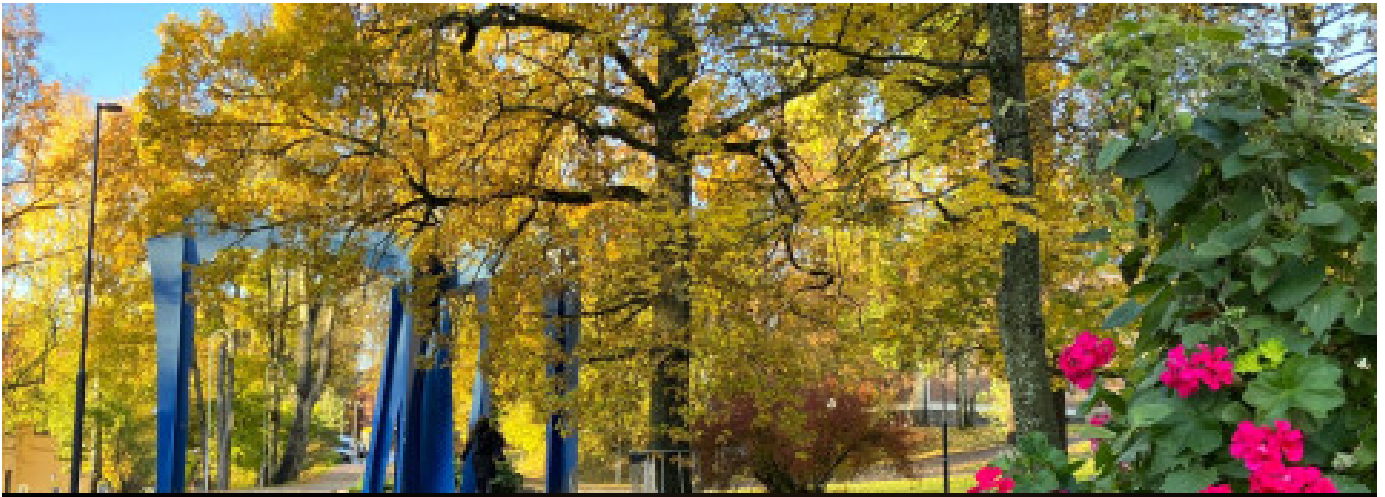
Tilaamalla Tiedonportti-uutiskirjeemme saat ajankohtaiset tiedeuutiset, -blogit ja -artikkelit suoraan sähköpostiisi. Voit perua kirjeen tilauksen koska tahansa.

[Tietosuojailmoitus](#)

Sähköpostiosoite

Tilaa uutiskirje

Aiheeseen liittyvä sisältö

Hanke

KILPI

Kognitiivisen ja informaatiopsykologisen turvallisuuden koulutuksen ja tutkimuksen kehittämishanke

Informaatioteknologian tiedekunta

Informaatioteknologia ja ihminen tietoyhteiskunnassa

Informaatioteknologia tukee yhteiskunnan kestävästä kehityksestä, edistää tasa-arvoa ja tekee maailmasta paremman koulutuksen, tutkimuksen ja uudistumisen kautta.

Jyväskylän yliopisto

Seminaarinkatu 15
(Kirjaamo ja arkisto)
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto
Vaihde (014) 260 1211

Yhteystiedot | Kartat
HelpJYU-palveluportaali

Y-tunnus 0245894-7
Yliopiston laskutusosoitteet

Anna palautetta sivustosta

Evästeasetukset

Seuraa meitä

Tietosuojailmoitus
Saavutettavuusseloste
Intranet Uno
Henkilökunnan kirjautuminen